

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— Na štvrt' roka — — — — 1.— <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOS, krajiniský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský pralát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
--	--	--

Porada kresť. ľudovej strany prešporskej stolice.

Kresťanská ľudová strana prešporskej stolice v utorok, 11. septembra v Prešporke vo veľkej sieni hostinca «Magyar Király» vydržovala poradu, na ktorej zastúpené boli všetky volebné okresy prešporskej stolice.

V zastupiteľstve kresťanskej ľudovej strany snemovej z hlavného mesta prišli ku porade: pápežský pralát Ján Molnár, Ján Bartos, Štefan Haller, Karol Huszár, krajiniskí vyslanci; dr. Alexander Ernszt, hlavný správca Katolíckej ľudovej Jednoty, a pravotár Eliáš Jójárt.

Z mesta a zo stolice medzi početnými inými v porade prítomní boli nasledovní: dr. Franc Kopernický, prepošt prešporský; Šimon Való, pralát-kanonik; Mikuláš Kubinyi, generál jazdy na odpočinku; bar. Gabriel Jeszenák, dr. Viktor Kereszty, prepošt-kanonik; Ján Fabian, Arpád Kazacsay, Alojs Zelliger, opáti-kanonici; Vincent Stieber, pralát-kanonik; Karol Vincze, Anton Drexler, Ján Dotter, kanonici; Gejza Bozóky, profesor university; Martin Kollár, farár; Ján Trubinyi, farár, bývalý krajiniský vyslanec; Emil Hudyma, direktor gymnasia; Augustin Ochaba, pravotár; Anton Mondók, pravotár; dekani-farári: Alexander Szeder, Anton Roszipal, Imr. Hojszik, Rudolf Novák, Jozef Kováts, Dionys Probszt, farár na odpočinku; farári: Franc Sztaricsek, Béla Ptechló, Evarist Czaykovski, Imrich Nádor, Michal Dobrovodszky, Béla Rudroff, Jozef Greguska, Ján Fojtik, Viktor Csaposs, Anton Deák, Ernest Jankó, Ludvik Szép, Viktor Szücsy, Matej

Drevenyák, Alojs Károly, Jozef Wojtek, Béla Puchardt, Anton Brazda, Ernest Katona, Edmund Jabornik, S. Kornél Bencsik, Jozef Fischer; Gabriel Orbán, profesor hlavného gymnasia; Jozef Raimann, redaktor; Ludvik Lederer, kapitán polície; Ján Huszár, administrátor; Gejza Vezsely, kapitulský kaplán; Peter Haverla, Štefan Csisztler, kapláni; Karol Jabornik, Karol Göndör, Koloman Tövis, Jozef Jurek, školskí direktori; Eduard Reichel, kráľ. radca; Franc Holászek, učiteľ; dr. Desider Egri, Mikuláš Štefánek, Ján Gottlieb, prafekti mužskej kongregácie atd. atd.

Porade predsedal pápežský pralát, krajiniský vyslanec Ján Molnár, zápisnicu viedol farár Anton Deák.

Predseda v zaháječnej reči jeho, po srdečnom pozdravení prítomných, označil cieľ tejto porady, totižto utvorenie organizácie kresťanskej ľudovej strany, nadovšetko ale utvorenie volebnej organizácie tejto strany vo všetkých okresoch stolice. Zatým krajiniský vyslanec

Štefan Haller dopodrobna vysvetlil spôsoby organizovania a nepodvratnými dôvodami dokázal potrebnosť tejto organizácie. Predovšetkým ustálil, že veľkým prúdom vzťahujúce sa demokratické smýšľanie, nové úlohy uvaluje na všetkých, čo zastupovať a uplatňovať chcú ich zásady a pravdy. Kresťanská ľudová strana počíta sa ku tým faktorom, ktorí sú oprávnení prispieť ku zostaveniu nového odseku historických dejín Uhorska. Jej program je nepremeniteľne uplatnenia a života schopný. Voľna s najväčším dôrazom poukázala na to, že život štátov vybu-

1917

dovať možno len na tých kresťanských zásadách, ktorých uplatnenie na celej čiare kresťanská ľudová strana už pred 21 rokmi za cieľ si vytýčila. Verejnoprávny a sociálny jej program dosiahol novej významnosti a bude stáť v stredu politickej aktuality blízkej budúcnosti. Otázkou je len to, či táto strana bude vládnuť mohutnosťou jej programu zodpovednou a primeranou silou. *Prameňom sily strán je ich zorganizovanie.* Moderne, dľa vzoru cudzozemska, u nás ani jedna politická strana není zorganizovaná. Preto ich jestvovanie prostriedkami moci jednostajne môže sa stať otázočným. Toto by ale chorlávým a neslušným postavením bolo zvlášte na takú stranu, ktorej program večné pravdy obsahuje v sebe. *Túto stranu teda tak treba zorganizovať, aby ona rozhodným zastupiteľstvom v parlamente vždy mohutnou a neohrozenou podporou bola pevne zorganizovaného volebného obecnstva okresov.*

Každá stránka má právo organizovania ohľadom tých, čo mimo nej stoja, ohľadom seba samej ale je to jej povinnosťou. Nech teda prácu organizovania strany do ruky vezmú tí, ktorí aj posiaľ pracovali na tom poli, na ktorom katolicizmus Uhorska v posledných rokoch úspechy vie preukázať. Tí majú previesť aj prácu organizovania strany, aby zabezpečili si politickú obranu iného ich podujatia. — Pritomní s hlbokou pozornosťou sledovali túto prednášku, po ktorej krajinský vyslanec

Karol Huszár predniesol príčiny, ktoré kresťanskú ľudovú stranu k tomu mali, aby s celou silou zúčastnila sa v bojoch proti padlej vláde a aby novú vládu vydatne podporovala. Najosudnejším attentátom proti pokroku krajiny je rozširovanie korrupcie, otrávenie mravného smýšľania, panovanie násilnosti a nespravedlivosti. Toto charakterizovalo zašlú dobu, ktorá následkom toho pre krajinu bola veľkým nešťastím. Najväznejšou úlohou je zpäťvedenie politických mravov. Na toto podujala sa nová vláda a preto podporuje ju kresťanská ľudová strana. Pritom kresťanská ľudová strana poučiť chce i sám ľud, že je to len jeho vlastným záujmom, keď uplatnenie politickej statočnosti žiada. Kresťanská ľudová strana ďalej v prvom rade súrne žiadala rozšírenie volebného práva a keď ku tomuto konečne jedna vláda posky-

tuje statočné výhlady, v uskutočnení jej plánu chce ju podporovať. Lež aj z tej príčiny ju podporuje, bo úfa, že s jej pomocou najskorej bude môcť previesť sociálny svoj program. Ohľadom vlastnej budúcnosti, kresťanská ľudová strana organizovanie tiež považuje za nevyhnutne potrebné, bo s uplatňovaním demokratického smýšľania, ruka v ruke sprevádzané má byť politické poučovanie obecnstva, aby miesto extrémnych zámerov, obyvateľstvo krajiny po ceste pokroku viedol zdravý smer politický. — Pod prednáškami do dvorany prišiel

Georg Szmrecsányi, főišpán prešporskej stolice a slobodného kráľovského mesta Prešporka, prítomní privítali ho s hlučným oduševnením. Na opätovnú žiadosť prítomných ujal sa slova a i sám dal výrazu tomu presvedčeniu, že vládu podporujúce stránky ich tábor všade majú organizovať, aby dobre disciplinovanými, dostatočne poučenými voličmi podporovali vládu pri uskutočnení jej, pre krajinu bez pochyby osožného programu. Vyslovil sa spolu a údov porady prosil, aby každému dali na známosť, že on s celou jeho mocou a silou brániť bude politickú slobodu každého a nebude trpeť, starého systému pokračovanie v tom, aby pre politické presvedčenie bárskeho stihnúť mohlo prenasledovanie. — Toto osvedčenie főišpána s veľkou radosťou vzala v známosť porada.

Predseda zatým vysvetlil pravidlá, slúžiace ku organizovaniu strany, ktoré s iným, ku organizovaniu potrebným tlačivom komukolvek ochotne a zdarma pošle kancelária kresť. ľudovej strany.

Dr. Alexander Ernst, hlavný správca Katolíckej Ľudovej Jednoty, zatým v sprievode krátkej reči ku prijatiu predostrel nasledovný rezolučný návrh:

Zasadnutie nech vysloví, že za potrebné drží, aby kresťanská ľudová strana organizovaná bola v prešporskej stolici a v meste Prešporku. Že k tomuto cieľu za potrebné drží vyvolenie jedného stoličného predsedu a viacerých podpredsedov. Upotrebí každý prostriedok organizovania, aby vo všetkých volebných okresoch previedla organizovanie a jej boje pri blížiacich sa politických zápasoch aby dosiahly žiaduce úspechy. Shromaždenie ku parlamentárnemu účinkovaniu kresťanskej ľudovej strany snemovej chová sa s dôverou.

Predostretý resolučný návrh porada *prijata jednohlasne.*

Porada zatým previedla volby. Za predsedu prešporskej stoličnej ľudovej strany kresťanskej vyvolený je sk. vn. t. radca gróf Georg *Mailáth*, veľkostatkár. Za podpredsedov vyvolení sú: dr. Franc *Koperniczky*, prepošť prešporský; dr. Gejza *Bozóky*, professor university; dr. Anton *Mondók*, pravotár; Ján *Trubínyi*, bývalý krajinský vyslanec; Alojs *Károly*, farár; Alexander *Gaibl*, prälát-kanonik; Emil *Hudyma*, direktor hlav. gymnásia; dr. Jozef *Kováts*, dekan farár; Alexander *Leszkay*, dekan-farár, a Gabriel *Orbán*, professor hlavného gymnásia.

Porada kresťanskej ľudovej strany snemovej.

V utorok, 11. septembra večer o poslednej hodine kresťanská ľudová strana snemová vo vlastnom kruhu, za prítomnosti všetkých v hlavnom meste zdržujúcich sa vyslancov a početných vonkajších členov strany, vydržovala poradu, ktorej predsedal pápežský prälát, krajinský vyslanec Ján *Molnár*. Predmetom porady bolo pretriasanie politického rozpoloženia súvisne s predstavením sa Wekerleho vlády v snemovom zasadnutí 13. septembra. Označením stanoviska kresťanskej ľudovej strany pri predstavení sa novej vlády poverený bol pápežský prälát Ján *Molnár*.

Po porade za vonkajších členov kresťanskej ľudovej strany jednohlasne a s oduševnením prijatí boli nasledovní: dr. Ladislav *Virter*, pravotár (Budapešť), Béla *Zerdahelyi*, statkár (Nyitraszerdahely), Mikuláš *Pöttösy*, professor náboženstva (Budapešť), dr. Móric *Chudovszky*, hlavný lekár nemocnice (Sátoraljauhely), Desider *Saly*, fõispánsky tajomník (Pozsony), gróf Georg *Széchenyi*, fõispán (Sátoraljauhely), barón Georg *Rohonczy*, statkár (Felsõbolya), Štefan *Cséplö*, duchovný trestnice (Budapešť) a Leopold *Gregorovits*, farár (Jóka).

Stanovisko kresťanskej ľudovej strany snemovej ku terajšej vláde.

Kresťanskej ľudovej strany snemovej stanovisko ku Wekerleho vláde z príležitosti jej predstavenia sa v snemovom zasadnutí v stredu, 12. septembra nasledovnou rečou označil pápežský prälát, krajinský vyslanec a podpredseda strany

Ján Molnár:

Ctená snemovňa! Kresťanská ľudová strana snemová odstúpivšiemu chorému pánu ministerpredsedovi už v osobitnom prípise úprimnú sústrasť vyslovila nad tým, že následkom jeho nemoce prinútený bol opustiť kreslo ministrapredsedu. Úprimnému polutovaniu a sú-

strasti nad tým ale aj prítomne výrazu dáva verejne pred celou krajinou.

Keď Esterházyho vláda predstavila sa v snemovni, v mene a z poverenia kresťanskej ľudovej strany vysvetlil som tie dôvody, z ktorých kresťanská ľudová strana náklonná je podporovať novú vládu. Včul stojíme v oči novej vlády, ktorej hlava práve včul predniesol nám jeho programm. Táto nová vláda ale, ako sa pán ministerpredseda práve osvedčil, *poľahke jej zásad a smeru, v ničom sa nelíši od predošlej vlády*, bo ako sa vyslovil pán ministerpredseda, terajšia vláda bez každej zmeny podržiava zásady a smer vlády predošlej.

Jestli toto stojí, ako to opravde stojí, vtedy z toho len logične nasleduje, *že ako sme predošlej vlade sľúbili, že ju budeme podporovať, podobne sľubujeme aj terajšej vláde, že ju budeme podporovať, zakaiaľ sa neodvráti od tých zásad a smerov, ktoré zastupovala predošlá vláda.* Keď toto s týmto vyslovujem v mene kresťanskej ľudovej strany, ku ctenému pánu ministerpredsedovi osmeľujem sa obrátiť s niekoľko prosbami.

Prvá je tá, aby z toho *volebnoprávneho zákona, ktorý strojíme sa utvoriť, ani na vlas nepopustil terajšej opozícii, nech sa s ňou nepúšťa do reči, do vyjednávania, nech sa s ňou nepúšťa do žiadnej transakcie* (Schvaľovanie s ľavej strany.), lež keby oponovala — ja nie som natoľko svedomitý, ako pán gróf Štefan Tisza — a preto prosím, *aby na každý pád bezpodmienečne rozpustil parlament* (Hlučné schvaľovanie s ľavej a krajnej ľavej) *a to tým viacej, bo ja nedelím tú mienku ctenej protivnej strany, že voľba je revolúcia, lež myslím to, ako to čul z odznelých tu výkrikov, že je to konštitucionálny akt.* (Hluk a výkriky s pravej strany.) Hovorila, že počas vojny mravnou nemožnosťou je previesť voľby.

Štefan *Haller*: My neprevádzame voľby so žan dármí, ako pracovná strana r. 1910. (Hluk.)

Ján *Molnár*: Samo sebou sa rozumie, svet nachodí sa v jednostajnom pokroku a preto medzi zcela inými okolnosťami nastávajú celkom iné práce. Po jednom, dvoch, troch, desať rokoch pomery celkom sa môžu premeniť. To jedno je ale isté, čo je raz nemravnosťou, ostane vždy nemravnosťou. *Nemravnosť to bola, ako pred niekoľko rokami voľby prevádzali v Uhorsku.*

Ctený pán ministerpredseda sľúbil, že podpory válečných vdov, válečných sirôt, zmračených invalidov a vôbec všetky válečné podpory zdvihne. To je veľmi pekné, chvalitebné a ozaj aj potrebné, ja ale prosím cteného pána ministrapredsedu, kým sa to stane, nech sa o to ráči postarať, *aby aspoň tie už jestvujúce válečné podpory rýchlejšie boli vysluhované.* K dokázaniu toho, že nielen tri mesiace, lež že aj tri roky uplynú, kým ubohá válečná vdova dostane jej pensiu, mohol by som viac listov ukázať, ktoré som len ja dostal.

Aj o to prosím cteného pána ministrapredsedu, o čo sme tu v parlamente už toľkokrát prosili i za ministerpredsedníctva pána Štefana Tiszu, *aby priemyselne články konečne už raz maximované boli* (Hlučné

schvaľovanie s ľavej a krajnej ľavej.), bo je už celkom nemožné ku príkladu sa zaodievat! Cteného pána ministrapredseda ďalej prosím, aby to, v čom — ako sa ctený pán ministerpredseda veľmi správne vyslovil — celá demokracia záleží a verejné ustanovizne bližšie postavené boly k ľudu, čím skorej uskutočniť ráčil, nech chudobný ľud — ako ho on menuje — keď ide ku pánom, k úradníkom, najde v nich priateľov, podporovateľov a nech sa nemusí báť, keď sa mu pred dakto-
rým predstaveným dostaviť treba.

Ctený pán ministerpredseda konečne spomenúť ráčil i notu, ktorú jeho Svätosť Pápež upravil na vojnu vedúce stránky. Ponevác ctený pán ministrapredseda tie veci vyzdvihol a ako požiadavky označil tie záležitosti, ktoré tá nota obsahuje, veľmi prosím cteného pána ministrapredseda, aby u našej diplomacie v tom smere zakročil ráčil, aby jej odpoveď na túto notu zodpovedala jeho Svätosti Pápeža šlachetnej intencii, ktorá ho viedla pri zostavení tej noty. Vtedy myslím skorej vyplní sa žiadosť aj pána grófa Štefana Tiszu, vtedy totiž aj naši nepriatelia skorej nahliadnu potrebnosť pokoja a po pokoji skorej tak veľmi budú túžiť, ako my. (Hlučné schvaľovanie a éľjenovanie s ľavej.)

Z krajinského zákonodarstva.

Predstavenie sa novej vlády.

Snemovňa krajinských vyslancov v stredu, 12. septembra popoludní o 4. hodine vydržovala zasadnutie, ktorému predsedal Karol Szász a v ktorom po vyba-
vení bežných prípisov, ministrapredseda dr. Alexander Wekerle novú vládu predstavil a za všestrannej hľbokej pozornosti predniesol jeho program dopodrobna vysvetlený v reči, na ktorú hneď odpovedali vodcovia jednotlivých politických stránok.

Vo štvrtok, 13. septembra predpoludním o 11. hodine snemovňa veľmožov vydržovala zasadnutie, v ktorom ministrapredseda dr. Alexander Wekerle predstavil novú vládu, predložil a vysvetlil jeho program, z ktorej príležitosti veľavýznamné reči povedali: jeho Eminencia kardinál, knieža-primas dr. Ján Csernoch a kaločský arcibiskup L. Arpád Várady.

Zprávy domáce.

Nový finančný minister.

Dr. Gustáv Gratz, finančný minister Wekerleho kabinetu zadakoval. Jeho veličenstvo kráľ milostive prijal zadakovanie ministra, vyznačil ho hodnosťou skutočného vnútorného tajného radcu a s dočasným vedením finančného ministerstva poveril ministrapredseda dr. Alexandra Wekerleho.

**Krešťania katolíci, organizujte Kato-
lícku Ľudovú Jednotu!**

Udalosti svetovej vojny.

Talianske bojište. Dľa zprávy válečného novinárskeho stánu, vydanaj 12. septembra, najkrvavejšiu od 17. augusta do 10. septembra trvajúcu bitku možno držať za zakončenú. V tejto už jedenástej a medzi bitkami na Isonze najkrvavejšej bitke, na fronte šesťdesiat kilometrov proti našim posiciam útočilo 48 talianskych divisií, teda asi trištvrte milliona ľudí, ktorých podporovalo sedemtisíc kanónov, viacej sto strojových pušiek, mnoho mínometov a 400 letúňov s výšky bomby hádzajúcich na naše posície. Vzdor tomuto obrovskému válečnému vystrojeniu Taliani nedosiahli žiadneho strategického úspechu a dľa úradnej zprávy len v tejto jedenástej bitke utratili 230 tisíc ľudí. Dľa úradných výkazov ztrata Talianov v 11. bitkách na Isonze obnáša **jedon million vojakov.** V stredu, 12. septembra ráno — dľa zprávy hlavného válečného stánu — pod ochranou hustej hmly, na Monte San Gabriele uhorské a rakúske čaty začaly očisťovať nepriateľské hniezda a diery. Po prudkých bojoch muža proti mužovi vo štvrtok, 13. septembra ráno takmer všetky nepriateľské zákopy boly očistené, pri čom naši zajali vyše 500 Talianov a ukoristili 12 strojových pušiek. Naše batterie s viditeľným výsledkom strielaly na cúvajúce a shromažďujúce sa čaty. Monte San Gabriele je očistený od nepriateľa.

Jeho veličenstvo kráľ 12. septembra popoludní odcestoval do Južného Tyrolska a 13. popoludní o 1. hodine prišiel do mesta Trientu, kde obyvateľstvo mesta a okolia privítalo ho s nevyslovne veľkým oduševnením.

Vojna proti Rusom. Bukovina je už celkom očistená od nepriateľa. Pri Rige nemecké čaty zajaly 8900 Rusov a ukoristily 325 kanónov.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Na východnom brehu Maasu a vo Flandrii nemecké čaty dosiahly viac strategických úspechov a sostrelily 19 nepriateľských letúňov.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Od 1. januára do 31. augusta podmorské lode na Stredozemnom mori s ponorenými ozbrojenými loďami potopily 226 kanónov. Okrem toho utonul veľký počet kanónov na ponorených alebo na míny nabehnutých válečných loďach nepriateľských.

Revolúcia v Rusku.

Kerenski v boji proti Kornilovi.

V Petrohrade a v celom Rusku panuje úplný prevrat. Kerenski sám seba vymenoval za hlavného veliteľa celej ruskej armády. Jeho generálneho štábu náčelnikom je generál Alexejev. Kornilov, predošlý hlavný veliteľ ruskej armády, povstal proti Kerenskému a s početnými oddielami jeho plukov tiahol proti nemu a proti Petrohradu. Noviny antantu píšu, že pred Petrohradom Kerenski zvíťazil nad Kornilovom, ktorý údajne kapituloval. Spolahlivých chýrov z Petrohradu niet.

V Rusku vyhlásili republiku.

Kerenski zostavil si novú vládu, ktorá pre územia celého Ruska vyhlásila republiku. Proti tomuto zas Kornilov v osobitnej proklamácii vyzval Iudu Ruska, aby sa k nemu pripojil, ako ku synovi Iudu, a s ním utvoril vládu nacionálnej obrany, ktorá Rusku pomôže ku víťazstvu a Iudu ku slobodám a moci, aké patria veľkej budúcnosti ruskému Iudu.

Vraždy, preplnené žaláre, občiansku vojnu, úplnú anarchiu docielili sociáldemokrati s ich revolúciou v Rusku.

Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdinoch padlých na bojišti!

ku víťaznej obrane potrebné podmienky, dotiaľ naše statné čaty — medzi nimi, ako vždy, pechota, ktorá slávne znáša najťažšie boje — príkladnou hrdinskosťou získaly si novšiu, trvácú slávu.

Práve tak výsledne sa skončili pre naše čaty boje v údolí Wippachu a okolo Gorice, kde ani jedna-jediná úzka zákopa nezostala v rukách nepriateľa. Na planine Bainsizza—Heiligengeist Talianom zpočiatku podarilo sa získať výsledok, čo správu našej armády primalo k tomu, aby náš front v šírke 15 kilometrov na 2—7 kilometrov spätodtiaha. Ďalej ale zmarily sa všetky pokusy nepriateľa, aby v operatívny zdar vybudoval svoj zisk v priestore, ktorý mocnými útokami na Monte San Gabriele a na odseky od tohto vrchu na severovýchod veľkými obetami vydobil.

Vitazná offensiva. V oslobodenom Tarnopoli.

Úplný nezdar 11. talianskej offensívy na Isonze.

Úradná zpráva, vydaná 11. septembra. Dľa dosavadného výsledku 17. augusta započatej jedenástej bitky na Isonze ešte aj vtedy, keby Taliani zamýšľali ďalšie útoky, možno už zistiť, že ani táto nepriateľova nová próba sily nevedela vyvolať pražiadnu zmenu vo válečnom položení na juhozápade a že bitka dosiaľ bezpochybne znamená nový nezdar Talianov.

Na planine Karstu zaujatie dediny Sela, ktorá na počiatku bojov ležala v našej najprednejšej čiare, je jediným výsledkom, ktorý nepriateľ docielil. Niekoľko zákop, ktoré sme na južnom krídle našej posície na Karste priechodne utratili, protiútokom sme spätzodvážili. Kým naši vodcovia a ich generálne štáby neunavým dôkladným použitím válečných zkušností stvorili

Na válečné položení pozdĺž Isonza vdalosti pri Vrchu a Bainsizze vôbec nevplývaly. Zápas o Monte San Gabriele zvlášte vtedy budú stále spomínať, keď bude reč o vynikajúcich príkladoch húževnatých, slávnych obranných bojoch. Do boja hodená válečná sila Talianov v 11. bitke na Isonze — 48 sotva na toľkoto kilometrov podelených divísií — medzi bojujúcimi zástupami každej útočivej bitky svetovej vojny nemá páru.

Ztraty Talianov zodpovedajú takémuto spôsobu válčenia:

Pripočítajúc 20.000 válečných zajatých dľa najprísnejšieho odhadnutia činia 230.000 mužov, teda takmer štvrtmilionu hláv. Armáda generálplukovníka Boroeviča zo zdarov minulých dní môže čerpať pevnú dôveru, že na jej víťaznom odpore aj naďalej zlomí sa každý útok nepriateľa, ktorý o olúpenie našej krajiny vedie vojnu.

Riadne ročné zasadnutie spišského výboru spolku Červ. Kríža.

Spišský výbor spolku uhorského Červeného Kríža 11. augusta vydržoval svoje riadne ročné zasadnutie v Levoči. Výborový tajomník Eugen Förster v svojej zpráve o účinkovaní stoličného výboru a o účinkovaní stol. filiálok medzi iným spomenul nasledujúce veci:

Pomocná kancelária Červeného Kríža spišskej stolice, ktorá od februára účinkuje v Levoči, výtečne zodpovedá svojej úlohe. Obecenstvo stolice obracia sa ku nej s dôverou. Okrem tých pádov, ktoré vybavila ústne, bolo doteraz 230 takých záležitostí, v ktorých zakročila písomne. Okrem rozličných otázok válečnej podpory, najviac práce dali dopytovania o zmiznutých alebo zajatých spišských vojakov, ohľadom ktorých sa usiluje kancelária z rozličných miest zadovážiť si potrebné informácie. Vybavuje záležitosti invalidov, vo viacerých pádoch sprostredkovala zodpovedné umiestnenie utisnutých válečných sirôt, pomáha mužskej podpory pozbaveným ženám v ich hmotných a právnych biedach, v páde potreby vyprostredkovala mimoriadne podpory, ba i sama už poskytla chvíľočnú podporu. Do Levoče prišlým ženám dala i strovu. Filiálky už poslaly odhlasovanú hmotnú podporu, okrem toho dr. Michal Guhr, hlavný lekár nemocnice Červeného Kríža v Tátraszép-laku, na ciele kancelárie sossbieral 1000 korún. Invalidný úrad všimnul si tú prosbu kancelárie, aby spišskí vojaci, ktorí v sanatoriuume potrebujú byť liečení, umiestnení boli v stolici v sanatoriuume nižnosmokovskom.

Levočská filiálka, ktorá má majetku 8043 korún, založila v jednom blízkom lesnom budovisku letnú detskú osadu, v ktorej zotavuje sa 14 vojenských detí. Pri založení a udrzovaní tejto osady zadovážili si zásluhy zvlášte levočský opát-farár Celestin Kompanyik a barónka Eugenova Jungenfeld. Levočská filiálka vlni milodarov sossbierala 1231 korún a na vianočné obdarenie vojakov obrátila 1256 korún.

Smolnická filiálka vlni v svojej nemocnici opatrovala 270 chorých vojakov. Počet jej údov činí 631 a spolkový majetok obnáša 2599 korún.

Do krompašskej filiálky vstúpilo vlni 118 nových údov, ktorých počet činí teraz 780. Po rozpustení svojej nemocnice krompašská filiálka poslala stredištu 2000 korún a nemocničné zariadenie. Vianočná sbierka pri-niesla 4207 ko.ún. Filiálka koncom roku 1916 mala majetku 4538 korún.

Spišsko-sobotská filiálka účinkovala aj vlni so zvyklým pekným zdarom. Nemocnica «Tátra» bola vždy naplnená; vlni opatrovali v nej 362 nemocných, medzi nimi 105 vojakov. Albertová Scholtz z Mateoviec ku zväčšeniu nemocnice složila 10.000 korún. V deň sv. apoštolov Petra a Pavla zariadila filiálka sbierku s výsledkom 4195 korún. Počet údov činí 389, o 37 viac, ako v predošlom roku.

Popradská filiálka r. 1915. zariadila a udrzovala nemocnicu, ktorá ale ešte v tom istom roku prestala.

Z pozostalých peňazí utvorili fond na verejnú nemocnicu. — Kézmarská filiálka udrzovala aj vlni pomocnú nemocnicu, v ktorej behom minulého roku opatrovali 1313 ranených a chorých vojakov. Filiálka má majetku 9613 korún.

Lubická filiálka tiež zariadila nemocnicu pre 50 ranených, ktorá po poldruharočnom účinkovaní počiatkom roku 1916. prestala. Filiálka, ktorá má 96 údov, poslala stredištu 1500, bulharskému Červenému Krížu 500 kor. a novému miestnemu obrannému spolku proti suchotinám odhlasovala 1200 korún.

Spišsko-belanská filiálka počiatkom lanskeho roku začala účinkovať so 197 údmi. Podporovala sedmohradských utečencov a udrzuje teraz nemocnicu pre vojakov ľahko chorých na pľúca.

Starolubovenská filiálka dostala vlni 86 nových údov z mesta a okolia a zaoberá sa s dopytovaním sa o zmiznutých vojakov, doteraz zakročila v 204 takých pádoch.

O záležitosť podolinskej filiálky zaujal sa s veľkou starostlivosťou nový predseda, podolinský farár Franc Spiritza. Filiálka poslala svoj dôchodok zčiasťky vojsko napomáhajúcemu úradu a zčiasťky kézmarskej nemocnici Červeného Kríža.

Starovesská filiálka udrzovala za istý čas, kým to bolo dovolené, nemocnicu, v ktorej sa magurskí vojaci veľmi dobre cítili.

Vlni utvorili nové filiálky v Markušovciach, v Harhove, v Stracenej, v Kotterbachu a v Malom Hnilci spojené s Bindtom. Uhorský spolok Červeného Kríža v spišskej stolici teraz má 22 filiálok. F. K.

CHÝRNIK.

Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska, arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch, ktorý v minulom týždni prítomný bol na zasadnutí veľmožov koncom týždňa vrátil sa do svojho sídelného mesta.

Bulharská cárovná Eleonora, manželka bulharského cára Ferdinanda, zomrela 12. septembra. Narodila sa 1860. Manželkou bulharského cára stala sa 1908. Smrť cárovnej v obyvateľoch celého Bulharska, ktorí zosnulú panovníčku, pre jej veľkú dobročinnosť, veľmi milovali, vzbudila najhlbší žiaľ. Pri pohrabe zosnulej cárovnej jeho veličenstvo nášho kráľa zastupoval arciknieža Maximilian.

Rožňavský biskup so svojim kňazstvom za válečné siroty, válečné vdovy a invalidov svojej diecése. Rožňavský biskup Ludvik Balás nedávno oslovil svojich kňazov, aby sa zaviazali za 14 rokov ročite dať istý obnos k spomoženiu rímsko-katolíckych válečných sirôt, vdov a invalidov diecése. Diecézanské kňazstvo, trebárs sa nachádza v chudobnejšom položení, zaviazalo sa k tomu cieľu dať ročite 10.000 korún. K tomu obnosu doloží biskup ročite 8000 a kapitula 2000 korún. Z takto slozenej summy utisknuté válečné siroty, vdovy a invalidi dostanú menšiu-väčšiu podporu, ktorá ale

nemôže byť väčšia ako 1000 korún; k vyučeniu válečných sirôt dávať budú stipendia ročite od 400 do 600 korún.

Rábsky biskup za válečné siroty. Rábsky biskup Anton Fetser na válečný sirotinec, vystaviť sa majúci na biskupskom panstve v obci Szany, zas najnovšie obetoval 54 000 korún, doteraz dal na ten cieľ už 100 000 korún.

Nový vesprémsky biskup dr. Ferdinand Pott z príležitosti svojho vymenovania za biskupa, popri veľmi mnohých drobných milodaroch, na kultúrne a dobročinné ciele obetoval 16 000 korún. Najnovšie na katolícke dobročinné ciele obetoval 3000 korún.

K obdareniu ranených a nemocných vojakov kézmarskej nemocnice Červeného Kríža obecenstvo mesta Kézmarku obetovalo 994 korún. Z toho obnosu v deň narodenín jeho veličenstva kráľa, v sprievode oduševňujúcej reči medzi 230 tam opatrovanými vojakmi rozdelili 3450 cigareť, 1050 paklikov fajkového dohánu, 360 cigár, 95 litrov vína a 4 súdky piva. — Slovenskovesský potravný spolok na ciele kézmarskej filiálky Červeného Kríža obetoval 38 korún.

Zemplínsky a novohradský chotár. V zemplínskej stolici jasenné obilie sype dobre stredne, jarné ale slabo. V novohradskej stolici bola úroda pšenice a raže lepšia nežli očakávali, jačmeň a ovos ale na mnohých miestach nevrátia ani vysiate semä. V obidvoch stolicach veľkú starosť zapríčiňuje veľký nedostatok krmu. V nitrianskej stolici ukazuje sa tiež nedostatok krmu.

Pre válečné siroty a vdovy, na takzvaný fond Alexandra Szurmayho, gróf Vidor Csáky zo spišského Harhova obetoval 200 korún. V Prakdorfe (Spiš) zariadili veľmi vydarené ochotnícké predstavenie, ktoré pre válečné siroty prinieslo 1000 korún.

Voľby učiteľov vo Spiši. V Mafašovciach za učiteľa vyvolili Franca Lauřika z Jazerska a v Teplici za učiteľku vyvolili Gertrudu Gondovú.

Smrť. Vo Fridmane v Spišskej Magure 18. augusta zomrel pensionovaný fridmanský rim.-kat. učiteľ Jozef Dvorcsák v 58. roku života svojho.

Veľké požiare v Zemplínsku. V obci Kelen minule pustošil veľký oheň. Pri pečení chleba povstal oheň v jednom dome a vo veľkom vetre za pár minút v plameňoch bola celá ulica. Zhorelo 15 domov s pobočnými staviskami, aj veľa obilia padlo v obeť ohňu. — V obci Füzéradvány povstal oheň vo zverinci grófa Ladislava Károlyiho a zhorela značná čiastka lesa.

Kamenec. V Richvalde (Spiš) 25. aug. popoludní na jednej čiastke chotára Iadovec (hrad) takrečeno celkom zbil mnoho jačmeňa (jarcu) a ovsu. V ten deň padlo dážďa na 42 millimetrov. To bol najväčší dážď v tomto roku.

Nový peňažný ústav v Kézmarku. Spišsko-podhradská sporiteľňa otvorí v Kézmarku filiálku.

Nová občianska škola v Spišskom Podhradí. V Spišskom Podhradí počiatkom septembra otvorila sa polgárka. Starolubovenská polgárka prestala.

Vojenské vyznačenia. Jeho veličenstvo kráľ Bélovi Wabroschovi, nadporučíkovi 85. peš. pluku, a Rudolfovi Richterovi, res. poručíkovi 67. peš. pluku, udelil vojenský záslužný kríž tretej triedy s válečnou ozdobou a so šablami a nariadil, aby Alexandrovi Pekovitsovi, Francovi Beerovi, res. nadporučíkovi 67. peš. pluku, Eugenovovi Bellusovi, res. poručíkovi 85. peš. pluku a Bélovi Bohusovi, res. poručíkovi 67. peš. pluku, na vedomie dané bolo najvyššie pochvalné uznanie.

Vyznačení košickí honvédi. Striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy dostali: res. štábny strážmajster Alexander Werner a res. zástavník Ondrej Scsavnickyi, strieb. medailu hrdinskosti druhej triedy dostali: res. poručík Štefan Maczkó a kaprál Ondrej Koleczun; bron-zovú medailu hrdinskosti dostali: reserv. poručík Leó Petrasovszky. res. kadét Ludvik Horváthy, res. fírer Béla Rabin; kapráli Ján Bitó, Vilhelm Alexy, Bartolomej Kis, Ján Bitó, Ludvik Piskóti, tit. kaprál Samuel Stark, frajtri Valentin Árvai, Michal Hlovaniser, honvédi Anton Stoll, Ondrej Riba, Jozef Bálint, Ondrej Leskó, Ján Leszny, strážmajster Ján Farkas, res. honvédi Georg Zámbery, Štefan Lengyel, Ján Ágoston, Mikuláš Hutnyik, Ján Gazsi, Ján Szurmai, Peter Fülöp, Ondrej Lovász, landšt. kaprál Ján Kulhanek, landšturmisti Mikuláš Lehoczky, Georg Hlyusta, Ján Salak, Michal Roszolenko, Ondrej Smocer, Dyonys Jakab, Georg Bednatik, Ondrej Kocsuskó. Strieb. medailu hrdinskosti druhej triedy ešte dostali: kapráli Jozef Pósta (už po druhýkrát) a Jozef Parkanseký. Všetci z košického 9. honv. pešieho pluku.

Na válečný sirotinec «Ottokár» poslal Ján Komora, dekan-farár na Vrútkach, ako čistý osoh koncertu 1000 korún a Ján Medriczky z Vrútok ako dôchodok prednásky 140 korún.

Na šárišskú óvodu, ktorú spišský opatrovací kruh vystaviť má na niektorom Rusmi spustošenom šárišskom vidieku, doteraz sossbieralo sa 5708 korún. Vo Velbachoch 15. aug. v parku vdovy grófký Zenovej Csáky k tomu cieľu zariadená pekná detská slávnosť priniesla 525 korún, sama grófká ku tomu prispela 200 korunami. Na slávnosti účasť vzali okrem Velbašanov mnohí členovia grófskej famílie Csáky a inteligencia okolia. Riaditeľkou slávnosti bola miestna óvodáška Klotilda Liftner,

Ohne vo Spiši. V Matejovciach pri Markušovciach zhorela strecha kostola. V Šavniku zhorelo 7 stodol.

Z Vysokých Tatier. Vo Vyšných Hágoch stavať majú moderné sanatorium (liečivý ústav) s najmenej 150 izbami, pri Popradskom plese ale veľký dom s 50 izbami. — Uhorský karpátsky spolok 12. aug. zariadil výlet ku Zelenému plesu, na ktorom sa zúčastnilo asi 100 osôb.

Zo starolubovenského voleb. okresu (Spiš).

Prosím o uverejnenie tohto mojho dopisu v našom milom «Krestane».

Z príležitosti pripojenia sa všetkých doterajších

opposičných strán našej stolice ku novej vláde, do výkonného výboru volebnoprávnej strany starolubovenského okresu vyvolení sú nasledovní:

Ján Csumitta, Eduard Rónay, dr. Emil Toronszky, Teodor Kaveczky, Julius Hufnagel (Stará Lubovňa), Vendelin Hászka (Lešnica), Andor Trunik (Gňazdy), Michal Michalics, Mikuláš Takács, Maximilián Schneck (Jakubjany), Ondrej Koman, Ján Ladisinszky (Kamjonka), Ján Babics, Franc Spiritza, Ján Fabián Szlovik, Karol Purez, Rudolf Faykiss, Karol Mordavszky, Fabián Kalleta (Podolinec), Michal Majercsák (Mafašovec), Ján Pataky, Béla Magera (Kacvin), Ervin Bysz, Ján Šefranko (Jarembina), Ján Sterbák (Hobgart), Franc Purez (Nová Lubovňa), Peter Kravec, Jozef Piszarsik (Hanusovec), Franc Úrvay (Nižné Lapše), Ján Székely, Aug. Úrvay (Osturňa), Michal Milly, Vazul Lichvár (Veľký Lipník), Jozef Oravec, Jozef Michna Šimurda (Richvald), Ladislav Herbszt, Samuel Braun, Franc Fabián Szlovik, Jozef

Novák, Štefan Ogibovics (Stará Ves) a gr.kat. farár v Litmanovej. *Zpravodajca.*

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerskí milosrdní bratia**. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov

v Jágri (Eger).

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposieme po pošte.

Varujme sa napodobenín.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dĺžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masť. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prechutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohýbnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

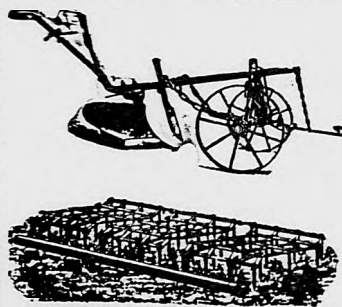
Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

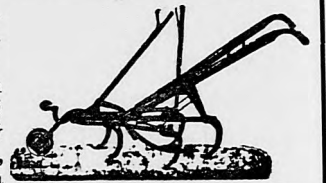
ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Najlacnejší a najlepší prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

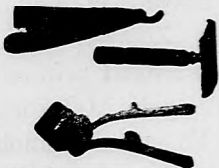

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvlášťnej jakosti oceleový pluh za 135.—, dvojitý pluh za

265. K, Juno americkú koňskú motyku za 150.— K (prevádza 5 ľudí robotu) Železnú bránu za 80.— K; zvláštnu bránu s uhlami želom okuvanými za 100 K. Veľký obrázkový cenník na žiadosť posielame zdarma.

Dobré nástroje k holeniu a strihaniu vlasov.

1a. Britvy zo striebornej ocele K 4, 5, 6. Zabezpečujúce nástroje ky holeniu niklované K 4, 5. «Perfekt» znám k so 6 nožmi K 16, 22. Dvojitého rezu náhradné nože tučet po kor. 5, 6. 1a. nástroj k strihaniu vlasov K 12, 15. Zámerna povolená alebo návrat peňazí. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazí.

Zasiela cis. a král. dvorný zásielca **Hanns Konrad** vývozný a tovar zasielajúci dom Brúx číslo 1547 (Čechy) Hlavný cenník zdarma a franko.

Válečné náručné hodinky

presne regulované a vyprobované

Niklové alebo ocelové K 25, 30. S rádium svietiacim číselníkom K 30, 35, 40. Strieborné náručné hodinky K 50, 60. 14 kar. zlaté náručné hodinky K 130, 160. 3 rokov záruka na písme. Zasielanie s poštovou dobierkou. Zámerna povolená alebo návrat peňazí.

Prvá dielňa na hodiny **Hanns Konrad** cis. a král. dvorný zásielca Brúx číslo 1546 (Čechy) Hlavný cenník zdarma a franko.

Z vnútra a zvonku cinkovaný

Nehrdzateľný ocelový kotál

takej trvácnosti, ako kotál modený, ba má väčšie prednosti, ako tento, bo čo do stálosti a pevného vyhotovenia vydrží každú konkurenciu.

Priemer v centim.	Prázd.obsah v. litroch	Váha v. kilogr.
40	30	6
44	35	7
48	40	8
52	50	9
56	60	11
62	70	13
68	80	14

Cena 3.65 kor. po kgr.

K objednávaniu: u Pavel Sohr obvodu oceleového tovaru Somogyzil.

Zásielky s poštovou dobierkou, pri objednaní od každého kusa treba poslať 5 korún závdavku. Cieľunajprimeranejšie je objednávky prevádzať na poštovej poukázke. Objednávateľ presne a zreteľne vypísať má meno, udať bydlu, o. poštu a železničnú stanicu.